

ALYTAUS RAJONO SAVIVALDYBĖ

Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos
Kauno valdybai
Spaustuvininkų g. 7
44307 Kaunas

2019-10-22 Nr. **K26-3993**

DĖL IŠVADOS APIE KORUPCIJOS PASIREIŠKIMO TIKIMYBĖS NUSTATYMA

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. spalio 8 d. nutarimu Nr. 1601 „Dėl Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos patvirtinimo“ ir atsižvelgiant į Valstybės ar savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijas, patvirtintas Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos direktoriaus 2011 m. gegužės 13 d. įsakymu Nr. 2-170, 2019 m. III ketvirtį atliktas korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas. Analizuotas 2019-01-01–2019-09-01 laikotarpis.

Korupcijos pasireiškimo tikimybę nustatė Alytaus rajono savivaldybės administracijos Teisės ir vidaus administravimo skyriaus vyr. specialistas Paulius Šarakojis, kuriam pagal pareigybės aprašymą yra priskirta užtikrinti savivaldybėje korupcijos prevenciją ir atlikti korupcijos pasireiškimo tikimybę.

Korupcijos pasireiškimo tikimybė buvo analizuojama žemės sklypų, kurie yra netvarkomi, apleisti, nenaudojami nustatymo ir tokių objektų einamųjų metų sąrašo sudarymo bei keitimo procedūrų vykdymo srityje. Ši sritis pasirinkta, kadangi asmenims, turintiems žemės sklypus Alytaus rajono savivaldybės teritorijoje ir jiems jų neprižiūrint ar apleidžiant, vadovaujantis teisės aktais yra taikomi didesni žemės mokesčio tarifai.

Minėta veikla atitinka Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 4 dalyje nustatytus kriterijus, t. y. veikla yra susijusi su leidimų, nuolaidų, lengvatų ir kitokių papildomų teisių suteikimu ar apribojimu ir daugiausia priimami sprendimai, kuriems nereikia kitos valstybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo. Šiuo atveju yra suteikiami papildomi teisių apribojimai asmenims apleidžiant ar neprižiūrint savo nuosavybės teise turimų sklypų. Taip pat nustatant didesnę mokesčio tarifą, nereikia kitos valstybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo.

Analizuojamu laikotarpiu (2019-01-01–2019-09-01) nebuvo nustatyta nagrinėjamos srities korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų ar neteisėtų veiksmų, už kuriuos numatyta administracinė, tarnybinė ar kitokia teisinė atsakomybė, tačiau atsižvelgiant, kad šios srities sąrašų sudarymo tvarka patvirtinta 2016 metais, todėl tikslinga įvertinti šią sritį.

Analizė atlikta dokumentiniu būdu, formaliuoju, palyginimo, žodiniiais paaiškinimais, analizuojant veiklos sritis reglamentuojančius įstatymus, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimus ir kitus teisės aktus, kuriais vadovaujantis yra nustatomi objektai, kurie yra netvarkomi arba apleisti, arba nenaudojami, bei, kuriuose yra nustatoma tokių objektų einamųjų metų sąrašų sudarymo ir keitimo vykdymo procedūra.

Lietuvos Respublikos žemės mokesčio įstatymo 6 straipsnio 2 dalyje numatoma, kad Savivaldybės taryba iki einamojo mokesčio laikotarpio birželio 1 dienos nustato konkretų mokesčio tarifą, kuris galios atitinkamos savivaldybės teritorijoje kitą mokesčio laikotarpį,

Biudžetinė įstaiga
Pulko g. 21, 62135 Alytus
Tel. (8 315) 5 55 30
Faksas (8 315) 74 716
El. p. info@arsa.lt

A. s. Nr.
LT894010040900000088
Kodas 40100

Duomenys kaupiami ir saugomi
Juridinių asmenų registre
Kodas 188718528

neviršydamą Žemės mokesčio įstatymo 1 dalyje nustatytų ribų (nuo 0,01 iki 4 procentų), jeigu 6 straipsnyje nenustatyta kitaip. O šio įstatymo 3 straipsnyje nustatyta, kad savivaldybės taryba gali nustatyti ir kelis konkrečius mokesčio tarifus, kurie diferencijuojami tik atsižvelgiant į vieną arba kelis kriterijus, kurie įvardijami 6 punktuose. 3 punkte numatoma, kad savivaldybės taryba žemės mokesčio tarifą gali diferencijuoti atsižvelgiant į žemės sklypo naudojimą ar nenaudojimą. Šio Žemės mokesčio įstatymo 6 straipsnio pagrindu Alytaus rajono savivaldybės taryba kiekvienais metais nustato konkretų žemės mokesčio tarifą. 2019 metams žemės mokesčio tarifas buvo nustatytas Alytaus rajono savivaldybės tarybos 2019-05-10 sprendimu Nr. K-103 „Dėl 2019 metų žemės mokesčio tarifų nustatymo“¹. Šiame sprendime žemės mokesčio tarifas nustatytas diferencijuojant pagal aukščiau aprašytus kriterijus. Nenaudojamai ir apleistai žemei buvo nustatytas 4 procentų tarifas nuo žemės mokesstinės vertės.

Siekiant įgyvendinti savivaldybės tarybos sprendimu kiekvienais metais nustatomus žemės mokesčio tarifus, susijusius su apleista ir nenaudojama žeme, Alytaus rajono savivaldybės taryba 2016 m. vasario 4 d. sprendimu Nr. K-10 „Dėl nenaudojamų, apleistų žemės sklypų sąrašo sudarymo tvarkos aprašo tvirtinimo“ yra patvirtinusi apleistų žemės sklypų sąrašo (toliau – Sąrašas) sudarymo tvarkos aprašą² (toliau – Žemės tvarkos aprašas). Minėtas Žemės tvarkos aprašas taikomas nustatant nenaudojamus, apleistus privačios nuosavybės teise valdomus ir iš valstybės nuomojamus (suteiktus naudotis) žemės sklypus, kuriems Alytaus rajono savivaldybės tarybos sprendimais taikomi didesni žemės mokesčio ir valstybinės žemės nuomos mokesčio tarifai, išskyrus privačios nuosavybės teise valdomas žemės ūkio naudmenas. Būtent vadovaujantis Žemės tvarkos apraše nustatytomis procedūromis ir taisyklėmis asmenų sklypai patenka į sąrašą ir jiems būna taikomas didesnis žemės mokesčio tarifas, dėl to kad jie yra apleidę, nenaudoja ir neprižiūri žemės sklypų.

Žemės tvarkos aprašo 5 punkte numatyti kriterijai, kuriuos atitinkantys žemės sklypai įtraukiami į Žemės sklypų sąrašą: 1. žemės sklypas yra apleistas, t. y. nesutvarkytas taip, kad jis būtų tinkamas naudoti pagal pagrindinę žemės naudojimo paskirtį arba visiškai neprižiūrimas (pvz., žemės ūkio ar kitos paskirties žemės sklypas nešienaujamas, apaugęs menkaverčiais medžiais ir krūmynais, piktžolėmis ir pan.); 2. žemės sklype laikomos (išskyrus tam skirtas vietas) statybinės ir (ar) teršiančios aplinką medžiagos, statybinis laužas ar daiktai (akivaizdžiai netvarkingos, techninių reikalavimų neatitinkančios transporto priemonės, jų dalys, nenaudojami statybiniai vagonėliai ar pan.), kaupiamos šiukšlės; 3. asmenų nekilnojamasis turtas, esantis žemės sklype, yra įtrauktas į nenaudojamų, apleistų arba neprižiūrimų patalpų ir statinių sąrašą. 1 ir 2 kriterijus galima įvertinti objektyviai, t. y. pamatyti ir užfiksuoti, o 3 kriterijus yra siejamas su apleistu nekilnojamoju turtu, kada jame yra statiniai, kurie yra apleisti ir savaime dėl jų sklypas yra laikomas apleistu ir nenaudojamu.

Taip pat pažymėtina, kad yra išskirta ir keletas išimčių, kurios taikomas žemės sklypams, kurie nepaisant to, kad atitinka aukščiau minėtus kriterijus, tačiau nėra įtraukiami į Žemės sklypų sąrašą. Išskiriamos dvi tokios išimtys: pirmoji – kompetentingos institucijos sprendimu yra nustatytas apribojimas naudoti žemės sklypą ar jo dalį (išskyrus šio turto areštą, uždėtą jo savininkui dėl jam inkriminuojamos neteisėtos veikos ir šio turto įkeitimo, hipotekos) arba žemės sklypu ar jo dalimi negalima naudotis ir jį valdyti dėl teisėsaugos institucijų (kitų kompetentingų institucijų) atliekamo tyrimo ar sprendimo byloje, susijusioje su šiuo turtu, įsiteisėjimo; antroji – nuo žemės sklypo įsigijimo ar nuomos sutarties sudarymo momento praėjo mažiau kaip vieneri metai. Išimtys susietos su asmens negalėjimu naudotis ir prižiūrėti žemės sklypus, kadangi būtent pirmoji išimtis riboja asmens galimybę juo naudotis dėl kompetentingų institucijų sprendimų, o antroji išimtis suteikia asmeniui ilgesnį protingą terminą, per kurį jis gali pasiruošti, susitvarkyti ir pradėti naudotis bei rūpintis sklypu. Šios dvi išimtys nesudaro niekam išskirtinių sąlygų, o kaip tik

¹ Prieiga internete:

<https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/0f4f5f0058cd11e89f00961ca6c2310f>

² Prieiga internete:

<https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/f266d3d0cef611e583a295d9366c7ab3>

laikomasi teisingumo ir protingumo principų, nes negalima reikalauti iš asmenų veiksmų, kurių jie negalėjo atlikti laiku ir už tai juos apmokestinti didesniu žemės mokesčio tarifu.

Žemės tvarkos aprašo 3 punkte nustatyta, kad Sąrašą tvirtina Alytaus rajono savivaldybės administracijos direktorius. Tačiau Sąrašo tvirtinimo procedūroje dalyvauja ne tik administracijos direktorius, bet ir daugiau Alytaus rajono savivaldybės administracijos darbuotojų. Visų pirma Žemės tvarkos aprašo 4 punkte, nurodoma, kad administracijos direktoriaus įsakymu sudaroma komisija Alytaus rajono savivaldybės teritorijoje nenaudojamiems apleistiems žemės sklypams nustatyti ir sąrašui parengti. Vadovaujantis minėtu punktu dėl komisijos sudarymo, administracijos direktoriaus 2016 m. birželio 7 d. įsakymu Nr. D1-482 „Dėl Nenaudojamų, apleistų žemės sklypų nustatymo ir sąrašo parengimo komisijos sudarymo“ buvo sudaryta nuolatinė komisija, kuri nustato apleistus žemės sklypus ir rengia Sąrašą. Į šios komisijos sudėtį įeina administracijos darbuotojai ir kiekvienos seniūnijos seniūnas. Informaciją apie nenaudojamus, apleistus žemės sklypus renka seniūnijų seniūnai. Seniūnijų seniūnai kartu su Žemės ūkio skyriaus specialistais seniūnijose surinktą informaciją apie vizualiai nenaudojamo, apleisto žemės sklypo vietą (pagal galimybę nurodant žemės sklypo koordinatę, adresą, grafiškai pažymėtą žemėlapyje ar kitais būdais, padedančiais nustatyti konkretų sklypą) ir vizualinę medžiagą, pagrindžiančią žemės sklypo atitikimą Žemės tvarkos apraše nurodytiems kriterijams, pateikia Architekto skyriui iki einamųjų metų liepos 1 d. Architekto skyrius kartu su Finansų ir investicijų skyriumi apibendrina pateiktą informaciją, pagal galimybes nustato žemės sklypo savininkus ar nuomininkus (naudotojus), tiksliai žemės sklypo vietą ir pateikia Komisijai.

Komisija vizualiai pagal vaizdinę medžiagą įvertina žemės sklypų, apie kurių nenaudojimą, apleidimą gavo informaciją, būklę ir atrenka žemės sklypus, atitinkančius Nustatytus kriterijus, bei naudodamasi Nekilnojamojo turto kadastro registro duomenimis parengia žemės sklypų preliminarų Sąrašą. Prie preliminarų Sąrašo turi būti pridedama komisijos panaudota analoginė ir skaitmeninė vaizdinė medžiaga (pažymos, nuotraukos, žemėlapiai ir pan.), patvirtinanti sklypo būklę. Tokia medžiaga įrodo, kad sklypas yra netvarkingas ir jam privalo būti taikomas didesnis mokesčio tarifas. Be to, paprasta įrodyti ar teisingai buvo pritaikytas didesnis žemės sklypo apmokestinimas ir praėjus ilgesniam laikotarpiui. Komisijos pirmininko pasirašytus preliminarus Sąrašus Komisija kasmet, iki einamųjų metų liepos 15 d., raštu ir skaitmenine forma pateikia Finansų ir investicijų skyriui. Žemės tvarkos aprašo 12 punkte numatytam kad Finansų ir investicijų skyrius gavęs iš Komisijos preliminarų Sąrašą, informuoja į sąrašą įrašytus žemės sklypų savininkus ar nuomininkus ir per 20 darbo dienų po informacinio rašto išsiuntimo nustatyta tvarka Sąrašą teikia tvirtinti Administracijos direktoriui. Todėl kiekvienas į Sąrašą patekęs asmuo, jeigu yra tinkamai deklaravęs duomenis apie savo gyvenamąją vietą, gauna informaciją, kad jam bus taikomas didesnis žemės mokesčio tarifas. Be to, Žemės tvarkos aprašo 13 punkte, nurodyta, kad Finansų ir investicijų skyrius iki einamųjų metų rugpjūčio 20 d. Administracijos direktoriaus įsakymo, tvirtinančio Sąrašą, nuorašą pateikia Valstybinei mokesčių inspekcijai. Taigi Žemės tvarkos apraše yra numatomas galutinis terminas iki kada privalo duomenys būti pateikti Valstybinei mokesčių inspekcijai.

Taigi nors kaip minėta, Žemės tvarkos apraše nurodoma, kad Sąrašą tvirtina administracijos direktorius, tačiau procedūroje dalyvauja ir daugiau administracijos darbuotojų, taip pat informacija teikiama Valstybinei mokesčių inspekcijai, dėl ko korupcijos apraiškoms pasireikšti yra minimali galimybė.

Žemės tvarkos aprašo III skyriuje yra numatyti atvejai, kad Sąrašas gali būti keičiamas. Asmenys, kurių nuosavybės teise valdomas ar nuomojamas žemės sklypas įrašytas į Sąrašą, gali per 30 kalendorinių dienų nuo pranešimo apie įrašymą į Sąrašą išsiuntimo dienos pateikti Komisijai dokumentus, įrodančius, kad žemės sklypas neatitinka nustatytų kriterijų arba atitikimas šiuos nustatytus kriterijus yra sąlygotas nustatytų aplinkybių, kartu su prašymu išbraukti sklypą (-us) iš Sąrašo. Gavusi asmenų prašymą komisija, išnagrinėja žemės sklypo savininko ar nuomininko pateiktus dokumentus ir sprendžia, ar žemės sklypą galima išbraukti iš Sąrašo, ir ne vėliau kaip per 10 darbo dienų nuo atitinkamo prašymo gavimo dienos pateikia Finansų ir investicijų skyriui informaciją apie priimtą Komisijos sprendimą. Finansų ir investicijų skyrius, gavęs informaciją apie

Komisijos sprendimą dėl žemės sklypo išbraukimo iš Sąrašo, per 10 darbo dienų parengia Administracijos direktoriaus įsakymo projektą dėl Sąrašo keitimo ir nustatyta tvarka teikia jį pasirašyti arba informuoja pareiškėją apie atsisakymą tenkinti prašymą. Finansų ir investicijų skyrius per 5 darbo dienas nuo Administracijos direktoriaus įsakymo pasirašymo dienos žemės sklypų savininkams ar nuomininkams praneša apie Sąrašo pakeitimą ir Valstybinei mokesčių inspekcijai pateikia Administracijos direktoriaus įsakymo nuorašą dėl Sąrašo keitimo.

Kaip jau buvo minėta, analizuojamu laikotarpiu Alytaus rajono savivaldybės taryba 2019 metams yra nustačiusi 4 procentų tarifą nuo žemės mokesstinės vertės nenaudojamai ir apleistai žemei. Analizuotu laikotarpiu Alytaus rajono savivaldybės teritorijoje buvo nustatytas 61 apleistas ir nenaudojamas sklypas. Visi šių sklypų savininkai buvo informuoti apie tai, kad buvo nustatyta, jog jų sklypai yra apleisti ir nenaudojami, todėl jiems bus taikomas 4 procentų mokesčio tarifas. Tačiau vadovaujantis Žemės tvarkos aprašo 14 punktu, buvo gauti 28 sklypų savininkų prašymai su vaizdine medžiaga, iš kurios buvo matyti, kad minėti sklypai yra sutvarkyti, todėl prašymai buvo tenkinti ir tie žemės sklypai buvo išbraukti iš Sąrašo. Visas šis galutinis sąrašas buvo patvirtintas administracijos direktoriaus įsakymu ir persiūstas Valstybinei mokesčių inspekcijai, kuri skaičiuojant mokesį už žemę, pritaikys didesnę žemės mokesčio tarifą.

Vadovaujantis tuo, kas išdėstyta, darytina išvada, kad analizuotoje srityje korupcijos pasireiškimo tikimybė egzistuoja, bet yra valdoma. Visos procedūros ir atliekamos funkcijos vykdomos teisės aktų nustatyta tvarka ir analizuota sritis yra reglamentuota priimtais norminiais dokumentais. Alytaus rajono savivaldybės tarybos sprendimais patvirtinti teisės aktai atitinka galiojančius įstatymus, reglamentuojančius apleistų ir nenaudojamų žemės sklypų apmokestinimą didesniu tarifu. Nustatant žemės mokesčio tarifą yra vadovujamasi Žemės mokesčio įstatymu. Alytaus rajono savivaldybė nustatydama didesnę žemės mokesčio tarifą atlieka išsamiai aprašytą Žemės tvarkos aprašu reglamentuotą procedūrą, kurioje dalyvauja ne vienas Alytaus rajono savivaldybės administracijos darbuotojas. Nors Alytaus rajono administracijos direktorius priima sprendimus, kuriems nereikia kitos valstybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo, tačiau visa procedūra prieš priimant sprendimą yra išsamiai detalizuota ir aprašyta, joje dalyvauja ir daugiau Alytaus rajono savivaldybės administracijos darbuotojų. Visa tai nesuteikia teisės priimti sprendimus ar nukrypti nuo nustatyto reglamentavimo.

Nenustatyta, kad Alytaus rajono savivaldybės administracijoje vykdant aukščiau nurodytas funkcijas būtų padarytos korupcinio pobūdžio nusikalstamos veikos ar būtų gauta pranešimų dėl Alytaus rajono savivaldybės administracijos neteisėtų veiksmų. 2019-01-01–2019-09-01 laikotarpiu korupcinio pobūdžio neteisėtų veikų vidaus teisės aktais neužfiksuota. Taip pat Alytaus rajono savivaldybės administracijoje nebuvo gauta pranešimų dėl darbuotojų atliekamų procesų vilkinimo rengiant dokumentus ar skundų dėl jų atliekamų veiksmų.

Visos darbuotojų vykdomos funkcijos apibrėžtos norminiais teisės aktais. Darbuotojai, atlikdami jų kompetencijai paskirtas funkcijas, vadovujasi galiojančiais teisės aktais, Alytaus rajono savivaldybės tarybos sprendimais, administracijos direktoriaus įsakymais, kitais jų veiklą reglamentuojančiais dokumentais. Darbuotojai jų kompetencijai priskirtas funkcijas atlieka laiku ir pareiškimai.

Korupcijos pasireiškimo tikimybę labiausiai gali sąlygoti žmogiškasis faktorius arba neapdairumas. Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad Žemės mokesčio įstatymas ir Alytaus rajono savivaldybės institucijų priimti teisės aktai, reglamentuojantys žemės sklypų, kurie yra netvarkomi, apleisti, nenaudojami nustatymo ir tokių objektų einamųjų metų sąrašo sudarymo bei keitimo procedūrų vykdymo srityje, pakankamai išsamiai ir aiškiai reglamentuoja procedūras, sprendimo priėmimo ir veiksmų atlikimo tvarką, yra nustatyti sprendimo priėmimo kriterijai ir terminai, sprendimus priimančių subjektų įgaliojimai. Visada skubiai reaguojama į pastebėtus veiklos trūkumus ir pasikeitusius teisės aktus. Visa tai mažina galimybes pasireikšti korupcijai ir piktnaudžiauti tarnybine padėtimi, siekiant asmeniui palankaus sprendimo.

IŠVADA. Šiuo metu žemės sklypų, kurie yra netvarkomi, apleisti, nenaudojami nustatymo ir tokių objektų einamųjų metų sąrašo sudarymo bei keitimo procedūrų vykdymo srityje

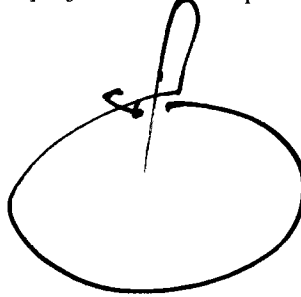
pasireiškimo tikimybė yra minimali, visos procedūros atliekamos laikantis teisės aktų reikalavimų ir juose numatytų procedūrų.

Siekdami užkirsti kelią korupcijos pasireiškimo tikimybei, teikiame šiuos pasiūlymus:

1. Užtikrinti, kad keičiantis teisiniam reguliavimui, visos procedūros, susijusios su žemės sklypų, kurie yra netvarkomi, apleisti, nenaudojami nustatymo ir tokių objektų einamųjų metų sąrašo sudarymo bei keitimo procedūrų vykdymo srityje, būtų vykdomos vadovaujantis aktualia teisės aktų redakcija, taip pat nedelsiant inicijuoti savivaldybės institucijų teisės aktų pakeitimus.

2. Nuolat peržiūrėti savivaldybės administracijos kompetencijai priklausančias veiklos sritis, stengiantis šalinti prielaidas korupcijai atsirasti ir plisti savivaldybėje.

Savivaldybės meras

Algirdas Vrubliauskas